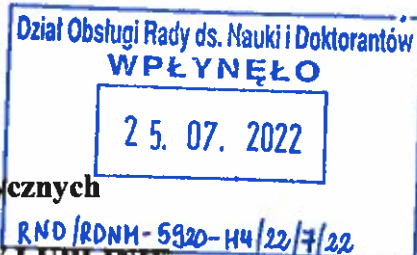

Katedra i Zakład Nauk Humanistycznych
i Medycyny Społecznej
UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO W LUBLINIE
ul. W. Chodźki 7, 20-093 Lublin
tel. (081) 448 68 50

Lublin, 18 lipca 2022 r.

RECENZJA

osiągnięcia naukowego oraz całokształtu aktywności naukowej
dra n. med. Jana Jakuba Borysowskiego,
adiunkta w Zakładzie Immunologii Klinicznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego
oraz kierownika Centrum Badań nad Rzetelnością w Nauce Instytutu Nauk Prawnych
Polskiej Akademii Nauk
w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego
(na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym z późniejszymi
zmianami)

Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne prowadzi Rada Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Niniejszą ocenę przeprowadziłam w oparciu o przekazane mi materiały:

- wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne;
- autoreferat do wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w języku polskim;
- kopie publikacji cyklu habilitacyjnego;
- wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład do rozwoju określonej dyscypliny;
- analiza bibliometryczna publikacji;
- informacje o działalności dydaktycznej i organizacyjnej;
- kopia dyplomu doktora nauk medycznych.

Dane biograficzne

Pan dr n. med. Jan Borysowski jest absolwentem I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie. Studia na kierunku lekarski ukończył w 2003 roku. W latach 2003-2004 odbył staż podyplomowy w Instytucie Transplantologii Akademii Medycznej w Warszawie. Od 2006 roku zatrudniony w Zakładzie Immunologii Klinicznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego początkowo na stanowisku asystenta (2006-2013), później na stanowisku specjalisty naukowo-technicznego (2013-2017), a następnie po uzyskaniu stopnia doktora na stanowisku adiunkta (od 2017), gdzie pracuje nadal. Równocześnie od 2018 roku dr Jan Borysowski zatrudniony jest w Centrum Badań nad Rzetelnością w Nauce Instytutu Nauk Prawnych polskiej Akademii Nauk na stanowisku kierownika Centrum.

Dyplom doktora nauk medycznych uzyskał w 2017 roku na I Wydziale Lekarskim Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „*Wpływ bakteriofagów na funkcje monocytów i neutrofilii*”, której promotorem był prof. dr hab. n. med. Andrzej Górski.

Charakterystyka dorobku naukowego

Dorobek naukowy Habilitanta obejmuje 24 oryginalne publikacje naukowe, 7 rozdziałów w podręcznikach o zasięgu międzynarodowym, 2 współredakcje monografii wieloautorskiej w języku angielskim oraz 1 pracę popularnonaukową. W dorobku dra Jana Borysowskiego jest również 35 prac poglądowych, 1 list do redakcji oraz 3 streszczenia komunikatów zjazdowych krajowych i zagranicznych. Za dorobek naukowy Habilitant uzyskał ogółem **3131 pkt** MEiN/MNiSW/KBN. Sumaryczny współczynnik oddziaływania publikacji naukowych *IF* potwierdzony przez Bibliotekę Główną WUM wynosi **202,838**. Za miarę wartości badań naukowych uznaje się cytowania publikacji. Te wskaźniki kształtują się następująco: wartość liczbowa indeksu Hischa wynosi **18**, i w zależności od bazy, liczba cytowań (bez autocytowań) wg *Web of Science* wynosi **1329**, wg bazy *Scopus* – **1393**.

Przed uzyskaniem stopnia doktora nauk medycznych (2006-2017) dorobek Habilitanta składał się z 12 oryginalnych publikacji, 11 poglądowych publikacji 5 rozdziałów w podręcznikach o zasięgu międzynarodowym, 1 współredakcji monografii wieloautorskiej, 1 pracy popularno-naukowej oraz 3 streszczeń ze zjazdów krajowych i zagranicznych, o wartości **586 pkt.** MEiN/MNiSW/KBN i **57,772 IF**. Po doktoracie (2017-2021) jego efektywność naukowa zwiększyła się, a dorobek naukowy znacząco wzrósł. Na ten okres przypada 12 oryginalnych prac o łącznym współczynniku oddziaływania *IF* **34,797** i **940 pkt.** MEiN/MNiSW, a także należy odnotować 24 prace poglądowe o wartości *IF* **110,269** i **1605**

pkt. MEiN/MNiSW oraz 2 rozdziały w podręcznikach o zasięgu międzynarodowym i współredakcję 1 monografii wieloautorskiej w języku angielskim. Ogółem dorobek po doktoracie to **145,066 IF** oraz **2545 pkt. MEiN/MNiSW**.

Z przekazanej dokumentacji wynika, że od początku zatrudnienia (2006r.) w Zakładzie Immunologii Klinicznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego dr Jan Borysowski uczestniczył w badaniach w obszarze oceny immunomodulacyjnych działań bakteriofagów. Wyniki tych badań zwieńczone zostały opublikowaniem wszystkich prac przed doktoratem oraz rozprawą doktorską.

Z przedstawionej analizy bibliometrycznej wynika, że Habilitant również po uzyskaniu stopnia naukowego doktora kontynuuje zainteresowania badawcze w obszarze immunologii, jako członek zespołu, co stanowi 8 prac oryginalnych (IF – **14,693** i **420** pkt. MEiN/MNiSW) oraz 18 prac poglądowych (IF – **82,248** i **1120** pkt. MEiN/MNiSW). W tym czasie Kandydat rozszerzył swoje zainteresowania naukowe o obszar etyki medycznej, co stanowi 4 prace oryginalne (IF – **20,104** i **520** pkt. MEiN opublikowane w 2021 roku) oraz 6 prac poglądowych (IF – **28,021** i **485** pkt. MEiN/MNiSW) oraz 1 rozdział w podręczniku o zasięgu międzynarodowym. Indeks Hirscha dla prac z obszaru etyki medycznej wynosi (do 1.07.2022) wg bazy *Web of Science* – 3, zaś wg bazy *Scopus* – 4. Należy nadmienić, że we wszystkich pracach z obszaru etyki Habilitant jest pierwszym autorem oraz na podstawie dostarczonego *Wykazu osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny* z uwzględnionym oszacowaniem udziału Habilitant wniósł znaczący wkład w powstanie tych opracowań (75-90% wkładu).

Kandydat rozszerzał swoje zainteresowania naukowe poprzez nawiązywanie współpracy z krajowymi jednostkami naukowymi: Laboratorium Bakteriofagowe Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN we Wrocławiu, Interdyscyplinarna Pracownia Prawa Medycznego i Bioetyki Uniwersytetu Wrocławskiego, jak również z jednostkami zagranicznymi: Instytut Etyki i Historii Medycyny Uniwersytetu w Tybindze (Niemcy). Przebywał również na stypendium zagranicznym w centrum Bioetyki Harvard Medical School (USA). Efektem tych działalności są publikacje, których Habilitant jest współautorem.

Habilitant w okresie przed uzyskaniem stopnia doktora był wykonawcą 3 projektów badawczych finansowanych w drodze konkursów krajowych oraz kierownikiem 2 projektów badawczych finansowanych w drodze konkursów krajowych, w tym jednego projektu, którego realizacja zakończyła się po uzyskaniu stopnia doktora. Wszystkie realizowane projekty dotyczyły problematyki związanej z badaniami nad bakteriofagami. Efektem tych prac są publikacje, których Habilitant jest współautorem zarówno przed uzyskaniem jak i po uzyskaniu

stopnia doktora. Jak do tej pory nie kierował samodzielnie ani nie brał udziału jako wykonawca w projekcie badawczym z obszaru etyki.

Całokształt działalności naukowej kandydata uzupełnia aktywność w charakterze współredaktora monografii wieloautorskich. Ważną aktywnością naukową są prezentacje doniesień naukowych na zjazdach naukowych międzynarodowych i krajowych, które odnotowane przez Bibliotekę WUM dotyczą wyłącznie okresu przed uzyskaniem stopnia doktora, natomiast Habilitant uzupełnia tę listę w *Wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny* o dwa wystąpienia z okresu po uzyskaniu stopnia doktora. Należy dodać, że Habilitant w okresie przed uzyskaniem stopnia doktora otrzymał dwie Indywidualne Nagrody Naukowe Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego oraz nagrodę Supertalenty w medycynie przyznawaną przez *Puls Medycyny* (portal dla lekarzy i kadry menadżerskiej sektora medycznego). Po uzyskaniu stopnia doktora otrzymał Zespołową Nagrodę Naukową Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego I stopnia.

Ocena osiągnięcia naukowego na podstawie cyklu publikacji

Dr Jan Borysowski przedstawia do oceny osiągnięcie naukowe zatytułowane „*Terapia z zastosowaniem niezarejestrowanych produktów leczniczych: identyfikacja i analiza kluczowych aspektów etycznych*”, na które składa się cykl 6 pozycji bibliograficznych połączonych jednotematycznie, opublikowanych w latach 2017-2021, tj. 3 oryginalnych publikacji naukowych i 3 publikacji przeglądowych. Ich wskaźnik oddziaływania *IF* wynosi 32,644 oraz 625 pkt. KBN/MNiSW/MEiN. Składające się na osiągnięcie publikacje są efektem pracy zespołowej, w której Habilitant był liderem. We wszystkich pracach Habilitant jest pierwszym i korespondencyjnym autorem, co nie pozostawia wątpliwości odnośnie wiodącego wkładu w realizację badań. Jego udział w opracowaniu koncepcji badań, zebraniu, analizie i interpretacji wyników oraz przygotowaniu publikacji sam określił na poziomie 85-90%.

Charakterystyka zagadnień z uwzględnieniem problematyki badawczej w oparciu o przegląd literatury (29 pozycji) została zawarta na 22 stronach *Autoreferatu*. We wprowadzeniu Habilitant określił obszar badawczy – aspekty etyczne zastosowania w terapii leków niezarejestrowanych tzn. które jeszcze podlegają ocenie w procesie 3 fazy badań klinicznych lub po zakończeniu tej fazy podczas procedury rejestracyjnej. Habilitant postawił 5 problemów związanych z zastosowaniem takiej procedury terapeutycznej, które postanowił w swoich badaniach rozwiązać. Do nich należą:

- informacja dotycząca terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych,

- publikowane wyniki prowadzonej terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych,
- konflikty interesów związane z prowadzeniem terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych i źródła ich finansowania, które mają wpływ na sposób publikowania wyników terapii,
- ocena etyczna kryteriów włączenia pacjenta do terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych,
- opiniowanie przez komisje bioetyczne programów terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych.

W ciągu ostatnich lat, ze względu na szybki postęp w badaniach nad nowymi cząsteczkami, które wykazują właściwości lecznicze podczas badań klinicznych, nastąpił wzrost zainteresowania się zastosowaniem tych cząsteczek w leczeniu chorych, którzy ze względu na określone „sztywne” kryteria włączenia nie mogą być zakwalifikowani do badań klinicznych. Zastosowanie leków badanych, leków niezarejestrowanych do terapii chorych pozwala na zwiększenie dostępu chorym do najnowszych terapii, a równocześnie pociąga za sobą wiele dylematów etyczno-prawnych.

W świetle powyższych danych podjęcie przez Habilitanta badań obrazujących dylematy etyczne:

- ograniczonego dostępu do informacji dotyczących programów terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych oraz możliwości ich zastosowania w leczeniu chorych, zarówno dla lekarzy jak i pacjentów,
- braku powszechnego publikowania wyników zastosowania tych terapii,
- źródeł finansowania programów terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych,
- konfliktu interesów autorów publikacji zawierających informacje o terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych,

z uwzględnieniem propozycji ich rozwiązania systemowego uznają za uzasadnione. Habilitant w zaprezentowanym cyklu publikacji starał się te dylematy etyczne wskazać a także zaproponować ich rozwiązanie.

Złożoność czynników mających wpływ na ocenę etyczną postępowania lekarza w trakcie terapii pacjenta, w szczególności przy zastosowaniu leku, który jeszcze formalnie nie jest dopuszczony do obrotu wymaga bardzo szczegółowej analizy, by móc określić z jakimi problemami klinicznymi i etycznymi ma do czynienia i jakie konsekwencje zarówno klinicznej jak i etyczne za sobą pociąga. Prezentowany dorobek w ramach osiągnięcia naukowego wychodzi naprzeciw sugestiom dokonywania wyboru pomiędzy dostępnymi a jeszcze w trakcie

badan klinicznych terapiami, zwłaszcza gdy te wybory opierają się na niepełnej a fragmentarycznej informacji.

Habilitant na podstawie analizy regulacji prawnych terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych, co należy podkreślić, opracował zbiór zasad, którymi powinien kierować się lekarz przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu tej terapii, by postępowanie to było etyczne. Natomiast na podstawie analizy przepisów dotyczących opiniowania terapii z zastosowaniem leków niezarejestrowanych przez niezależne gremium – komisje bioetyczne wskazał potrzebę takiego opiniowania i rolę komisji bioetycznych w zapewnieniu etycznego postępowania podczas kwalifikacji pacjenta jak i samej terapii.

Habilitant dokonała analizy kodeksów etyki lekarskiej oraz najważniejszych międzynarodowych dokumentów dotyczących etyki badań biomedycznych prowadzonych z udziałem ludzi, na podstawie której wskazał konieczność umieszczenia w nich zapisów dotyczących stosowania „niesprawdzonych interwencji”, w tym leków niezarejestrowanych a także stosowanych w procedurze *of label*. Wadą tej części badania jest brak uwzględnienia kodeksu etyki lekarskiej obowiązującego w Polsce, który także nie wskazuje postępowania w takiej sytuacji.

Podjęcie przez Habilitanta w recenzowanym dziale tematyki problemów etycznych związanych ze stosowaniem leków niezarejestrowanych w terapii chorych ma znamiona badań nowatorskich, które mają charakter poznawczy i aplikacyjny, co pozwala mi na pozytywną ocenę zakresu przedstawionych prac badawczych. Są one niezwykle cenne w rozwoju etyki badań klinicznych oraz etyki medycznej, lekarskiej. Postawione przez Habilitanta cele w mojej ocenie zostały prawidłowo zrealizowane, co świadczy o przygotowaniu go do samodzielnej pracy naukowej. Cykl prac przedstawia się na wartościowe opracowanie, wskazuje na umiejętności Habilitanta stawiania, rozwijania i rozwiązywania problemów badawczych. Warstwa teoretyczna oraz metodyczna przedstawionego do oceny cyklu stanowi znaczący wkład w empirię nauk medycznych.

Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne

W zakresie gotowości do uzyskania stopnia doktora habilitowanego ważny jest także dorobek dydaktyczny i organizacyjny.

Dr Jan Borysowski prowadzi zajęcia dydaktyczne dla studentów:

- kierunku lekarskiego (Immunologia kliniczna od 2010 roku, Rzetelność badań naukowych od 2015 roku),
- lekarsko-dentystycznego (Rzetelność badań naukowych od 2015 roku)

- oraz studentów English Division (Immunologia kliniczna od 2010 roku) Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Dotychczas Habilitant był promotorem 3 prac magisterskich na Wydziale Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Osiągnięcia dydaktyczne uzupełnia współautorstwo rozdziałów podręczników o zasięgu międzynarodowym w okresie przed uzyskaniem stopnia doktora – 5 rozdziałów oraz w okresie po uzyskaniu stopnia doktora – 2 rozdziałów. Wszystkie rozdziały poruszały problematykę zastosowania terapii fagowej, w tym jeden rozdział, w którym omawia zagadnienia dotyczące zagadnień etycznych stosowania terapii fagowej jako terapii wspomagającej (2019 rok). Podręczniki te wydane są przez wydawnictwa zagraniczne: Caister Academic Press, John Wiley & Sons, CAB International i Springer. W okresie przed uzyskaniem stopnia doktora otrzymał jedną Zespołową Nagrodę Dydaktyczną I stopnia Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Aktywność organizacyjna dra Jana Borysowskiego daje zaznaczyć się jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora kiedy to przez 3 miesiące pełnił obowiązki kierownika Zakładu Immunologii Klinicznej WUM. Był członkiem Rady Naukowej Instytutu Transplantologii WUM, członkiem Narodowego Komitetu ds. Współpracy z Europejską Siecią Komisji ds. Rzetelności w Nauce Polskiej Akademii Nauk. Obecnie jest kierownikiem Centrum Badań nad Rzetelnością w Nauce Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz członkiem Rady Dyscypliny Nauk Medycznych WUM. Działalność organizacyjna Habilitanta zaznacza się także udziałem w komitecie organizacyjnym konferencji międzynarodowej, prowadzeniem sesji na konferencji oraz wykonaniem jednej recenzji pracy dla czasopisma zagranicznego z *IF*.

Podsumowanie

Przedstawiona dokumentacja wskazuje na oczekiwany stan kompetencji i wiedzy konieczny dla pozytywnej oceny Habilitanta.

W mojej opinii Pan dr Jan Borysowski posiada kompetencje umożliwiające samodzielną pracę naukową, poparte jest to szerokim dorobkiem publikacyjnym jak również prowadzeniem badań naukowych finansowanych ze środków zewnętrznych oraz udział w stażu zagranicznym. W przedłożonej dokumentacji muszę stwierdzić, że nie w pełni satysfakcjonuje mnie opis zawarty w autoreferacie w częściach: *informacji o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej oraz informacji o osiągnięciach*

dydaktycznych organizacyjnych oraz popularyzatorskich naukę lub sztukę, które odczytuję jako dość lakoniczne.

Ogólna ocena recenzencka

Na podstawie oceny całokształtu dorobku naukowego, organizacyjnego i dydaktycznego oraz popularyzatorskiego stwierdzam, że Habilitant dr n. med. Jan Borysowski posiada niezbędne kwalifikacje do pełnienia funkcji samodzielnego pracownika naukowego. Spełnia wymagania stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego określone w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.).

Osiągnięcie naukowe stanowiące cykl 6 publikacji stanowi wartościowe dzieło i stanowi znaczący wkład w rozwój obszaru etyki medycznej, a tym samym w rozwój nauk medycznych. Dorobek naukowy Habilitanta jest obszerny i znaczący oraz wskazuje na duże zaangażowanie badawcze oraz istotną aktywność naukową we współpracy z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi.

W związku z przedstawioną powyżej oceną zwracam się do Wysokiej Komisji powołanej uchwałą Radę Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z wnioskiem o nadanie Panu dr. n. med. Janowi Borysowskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych.

**Katedra (Zakład) Nauk Farmaceutycznych
i Medycyny Społecznej
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi**
(dr hab. n. med. Mariola Doroż
Profesor USZ)